

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Cluverii[i] Sicilia Antiqua

Clüver, Philipp

Lvgdvni Batavorvm, 1619

Cap. XVIII. Mazara flumen & castellum, sive emporium Selinuntiorum.
Selinûs urbs & amnis; qui Latinis Apiarius. Gonusa palus sive stagnum.
Amnes, Halycus, Jsburus, Acithis, Soßius, & Hypsa. Jnycum ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-14145

primum in occurſu eſt, dirio Calogero colitur; ob id, quod eius corpus ibi tumulatum creditur. proximum nullius rei memoria celebratur. poſtremum autem balneum eſt ſudatorium; vetuſtiſſimum quidem, & non modo Sicilia, ſed tota Italia celeberrimum. in quo abſque calennis aque uſu, ſolo uapore perpetuo, ibi ingento, calentig, & ad varios morbos pellendos efficaci, ſudores ſtatim, quum ingrederis, natura provocat copioſiſſimos, eosque ſaluberrimos. Habet antrum ſedilia circumquaque manu facta complura; in quibus ſudaturi egri ſedent; literis quibusdam, quibus cuique ſedi ſuus morbus, quem ſanabat, ſignificabatur (Phœnicibus ne, an Damascenis, quum neque à Græcis neque Hebrais Chaldeis que legi umquam potuerint, nobis incertum,) inſcripta. quarum pleraque vetuſtate corroſa cernuntur. Antrum hoc quum anguſtius eſſet, quam ut egrotorum hominum multitudinē ſatiſfaceret; cuneis aliisq. ferreis inſtrumentis dilatatum eſt; ut adhuc ex multis ſignis conſtat. In eo ad dextram ſtelunca eſt natura quoque latiffima. ad cuius aditus levam naturalis eſt puteus profundiffimus. quem plures, quod deſcenſus eius non præceps aded, ſed propè placidus ſit, accenſis facibus & funibus directi, auſi ſunt perſcrutari. ceterum quum ad aliquot paſſus deſcendiſſent, ſtillicidiaque calennis aque complura, ex vicina rupe uberrimè deſluentia, offendiffent; & in viarum ambages primum, ac deinde in anguſtias inciſiffent; horrore metuque à progrediendo abducti, ne ſuffocari interirent, ad ſuperna reverſi ſunt.

CAP. XVIII.

20

Mazara, flumen & caſtellum, ſive emporium. Selinūs, urbs & amnis; qui Latinis Apiarius. Amnes, Halycus, Iſburus, Acithis, Soffius, & Hypſa. Inyctum opidum; quod fortè poſtea Pintia.

Reliquum ab Heraclea ad Lilybæum uſque promontorium litus ſic deſcribitur Ptolemæo: Η'ράκλεια, Γ'σβάρη π'ταμὸς ἐκβολαί, Σοσίη π'ταμὸς ἐκβολαί, Πινία, Μαζάρα π'ταμὸς ἐκβολαί, Σελινώντιος π'ταμὸς ἐκβολαί, Ἀκίθης π'ταμὸς ἐκβολαί, Λιδυκαίων π'λις καὶ ἀνεξ. Hoc eſt: Heraclea, Iſburi amnis oſtium, Soffii amnis oſtium, Pintia, Mazare fluminis oſtium, Selinuntis fluminis oſtium, Acithii amnis oſtium, Lilybæum opidum & promontorium. Plinio verò, lib. III, cap. VIII, notatur ita: Agrigentum, Therme colonia, amnes Atyſ & Hypſa, Selinūs opidum; Lilybæum ab eo promontorium. Itinerariis Romanis in hunc modum:

Antonini;	Antonini;	Tabulæ;
Ad Aquas	Aquis Larodis	Aguas Labodes
Ad fluvium Lanarium XXIII.		
Mazaris X.	Lilybæo XLVI.	Lilybæo XLV.
Lilybæum XII.		

MAZARA, Ex his MAZARA, pluralis numeri vocabulum, vel etiam, ut Stephanus habet, 40 ſingularis numeri, Græcè μαζάρα, etiam nunc durat in celebri opido: à quo etiam tertia pars totius inſulæ vulgò Val di Mazara, id eſt, Vallis Mazarenſis, vocatur. Stephani epitomator: μαζάρα, Φρέρον Σελινυντίων. τὸ ἐθνικὸν, Μαζαρά. id eſt: Mazara; caſtellum Selinuntiorum. Gentilitium inde, Mazareus. At Latino ore rectè formaveris MAZARENſIS. Opidi vocabulum etiam neutro genere ſingularique numero τὸ μάζαρον, MAZARVM, referunt Eclogæ Legationum ex Diodori lib. XXIII; ubi ita ſcriptum: Η'ν δὲ καὶ τὸ μάζαρον Φρέρον τὸ Ῥωμαίων ἐξ ἑλωδεκαποδισμῶν. Hoc eſt: Mazaram quoque caſtellum à Romanis in ſervitutem redactum. Fluvius, qui per ſtagnum maritimum propter occidentale opidi latus in mare effunditur, eidem Diodoro atque Ptolemæo dicitur ὁ μαζάρας, MAZARAS, vel, ſi Latino ore formare velis, MAZARA. Ptolemæus. Μαζάρα π'ταμὸς ἐκβολαί. id eſt: Mazara fluvii oſtium. Diodorus lib. XIII: Ἀνίκας δὲ, ἀρχαίων οὖν ἀπὸ Αἰγυπτίων τραχύτας καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἄλλων συμμάχων, ἀνέδειξεν ἀπὸ τῆς Λιδυκαίας, πλὴν πορείαν ποιῶν. ἢ Σελινώντιος. ὡς δὲ τὴν μαζάραν π'ταμὸν περιγρήθη, τὸ μὲν παρ' αὐτὸν ἐμπόριον κέρμρον εἶδεν ἐξ ἑφίδου. Hoc eſt: Annibal, Aegellanorum aliorumq. ſociorum militibus adſumtis, caſtra à Lilybæo movens, verius Selinuntem iter facit. Vbi ad Mazaram flumen pervenit; emporium illic ſitum primo inſultu capir. Sed manu ſcripta quædam exemplaria heic habent τὴν τὸν Μαζάρον, ad Mazaram. atque

atque ita lib. XI: κατὰ δὲ τῶν Σικελίαν Αἰγεστίοις ἔ Λιλυθαίοις ἐνέση πόλεμον. ἡ δὲ χώρα τῆς
 πρὸς τῷ μαζάρου ποταμῷ. Id est: In Sicilia inter Aegestanos & Lilybatanos bellum exortum
 est de agro ad Mazarum fluvium. Verum, quia & apud Ptolemaum est ὁ μαζάρου ποτα-
 μός, & apud Stephanum ἡ μαζάρη sive μαζάρη Φρέζον, feminino genere; Diodorum
 quoque puto, non modò lib. XIII scripsisse τὴν μαζάρην, sed libro etiam XI τῷ μα-
 ζάρῳ. Antiquissima igitur Mazaræ Selinuntiorum emporii mentio exstat dictò Dio-
 dori lib. XIII, sub summo Athenis magistratu Diocle; anno quarto Olympiadis
 XCII; ante natum Iesum CCCCVIIII. Cæterò apud Strabonem lib. VI hæc legun-
 tur circa finem descriptionis Siciliæ; ubi digna quædam notatu universæ insulæ
 10 commemorat: τὸ παρὰ μάταρον ἀσκήλαιον, ἐν τῷ ἔχει σπέρματι Διμεγῆτι, καὶ ποταμὸν δι' αὐτῆς
 ῥέοντα ἀφανῆ μέγεθρον ποταμὸν Διαιτήματι. εἰτ' ἀνακύνοντα πρὸς τὴν Ἰπριφάνειαν. καθάπερ ὁ ῥόντης
 ἐν τῇ Συρίᾳ, κατὰ δὲ εἰς τὸ μετὰ χάρμα Α' παμείας, καὶ Α' νιοχείας, ὃ καλεῖται Χάρουδιν, ἀνατὼν
 πάλιν ἐν μ' σταδίοις. Id est: Specus, qui est ad Mataurum, intras habet justa magnitudinis alveum,
 fluviumque per eum delabentem occulte per satis magnum spatium; deinde rursus se in superfi-
 cium exferentem: quemadmodum Orontes in Syriâ hiatu, qui inter Apamæam & Antiochiam
 vocatur Charybdis, absorptus, post XL stadia rursus emergit. Neque rei neque vocabuli
 huius ullus alius meminit scriptor. ideòque haud facile est dictu, quo tractu is fluvius
 cum specu fuerit. Ex vocabulo tamen conjicere licuerit, scripsisse ipsum Strabonem
 20 μαζάρου. Et, licet hodiè nullus eiusmodi specus ad dictum Mazarum amnem reperia-
 tur; tamen, quia is per faxeum, quale omne est circa solum, cumque satis altè de-
 pressum fluit alveum; facile fieri potuerit, ut is olim aliquâ sui parte nativo saxo
 contactus fuerit; quod postea Mazarense domibus in opido struendis exciderint:
 quemadmodum hodièque ad eundem amnem lapicidinæ haud procul ab opido
 conspiciuntur. Verum enimverò conjectura hæc est levis. à qua haud invitus re-
 cesserim, si quis meliora certioraque produxerit.

Porrò Ptolemæus, ut aliàs haud semel, quod partim suprâ adnotatum est, sic heic
 quoque ordinem huius litoris turbavit, Selinuntem amnem inter Lilybæum & Ma-
 zaram collocans. Trans Mazarum fuisse à Lilybæo progredientibus, vel ex unâ
 Diodori satis patuerit historiâ. is quidpe dictò lib. XIII ita scribit: Ἀνίβας δὲ, ὡς
 30 λαβὼν τὴν παρ' Αἰγεστίων ἐραυάνας, καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἄλλων συμμάχων, ἀνέβη ἐν τῷ Ἰλι-
 θαίῳ, τὴν πρὸς τὴν πύργον Ἰπριφάνειαν. ὡς δ' Ἰπριφάνειαν πύργον παρεστῆθη, τὸ ἐξ
 παρ' αὐτῶν ἐμπόρων κειμένων εἶλεν ἐξ ἐφόδου. πρὸς δὲ τὴν πόλιν ὡς ἐστὶν ἰσχυρῆς, εἰς δύο μέρη διέειλε τὴν
 οὐκίαν. Id est: Annibal, Aegestanorum aliorumque sociorum militibus adsumtis, castra
 ab Lilybæo movens, ad Selinuntem versus iter facit. Vbi ad Mazarum flumen pervenit, emporium
 illic situm primo inselitu capit. post ad urbem propius accedens, in duas exercitum distri-
 buit partes. Sed situm eius veterumque monumentorum reliquias scitè juxtâ ac di-
 ligenter describit Fazellus, Decad. I, lib. VI, cap. IIII. Belicim, inquit, amnem ad pas-
 sum millia circiter III stagnum sequitur, Thalycis Saracenicè dictum; ex pelagi fluctibus re-
 fusum; æstate, accolis perniciosum: quòd ex eius aquis aer crassior & concretior reddatur. Mox
 40 ad verticem paullisper editum tria sumtuosi magnificentiq, ac prisci operis, Doricâ formâ, & mirâ
 lapidum longitudine crassitudineque stupendâ, templa sunt jacentia; quibusvis totâ propè Eu-
 ropâ non modò comparanda, sed etiam superiora. His mox Selinûs vetustissima, sed hodiè pro-
 strata, urbs, Terra pulicorum nunc dicta, adhæret. cuius ingentes ruine admirandaque ante ocu-
 los sunt vestigia. Sita fuit ea in paullisper prominenti in mare ac præciso tumulo: quem, ne
 voracitate undarum, quibus à meridie adluitur, circa fundamenta corroderetur, ab imo circa
 urbem quadrato lapide in summam civitatem murus magno sumtu excitatus sustentat. quo sub-
 moto, urbis latera corruere sit necesse. Vbi, fluvioque etiam, illam ad occidentem præterlaben-
 ti, Selinuntis veteres nomen indiderunt ab apio: quo circumpositus ager atate etiam meâ pluri-
 mum abundat. σελων enim Græcè, apium est Latine. Intra mœnia duo visuntur templa, non
 50 adeò magna. quorum unum striatas habet columnas; alterum verò planas. quòd sanum ne fue-
 rit, an prætoria domus, incertum est. Sed & arx in eâ, mari imminens, adhuc visitur. quæ etsi
 prostrata sit; cadavera tamen habet ingentia, & arcum unum hucusque perstantem. Ruina
 totâ urbe sparsa, per multa jugera cernitur, calcaturque; fundamentis, substructionibus, &
 domorum monumentis omnem ferè eius partem occupantibus. Hoc igitur situ inter Belicim
 amnem & Mazarum fuit celeberrima illa & potens quondam in primis urbs ὁ Σελι-
 νίους, sive contracto vocabulo Σελωνός, SELINVS, cuius ingentes etiam nunc ex-
 stant reliquæ, vulgò Terra de li Pulci dictæ. De antiquo nomine ita refert Stephani
 epitoma-

SELINVS,
 urbs & am-
 nis; qui La-
 tinis APIA-
 RIVS.

epitomator: Ἀκράγας, πόλις Σικελίας, ὅπου πᾶσι τῶν ἀκράγων. Φησὶ γὰρ Διόδοτος, ἔτι αἱ πόλεις
 εἰσι τῶν Σικελικῶν πόλεων ἢ τῶν ἰταλικῶν ὀνομαζόμεναι: Συρακούσας, Γέλαν, Γμίεον, Σελινῶντα, καὶ
 Φοινικῆν, καὶ Ἐρύκλω, Ἐκάμικον, Ἀλυκόντι, Ἐθέρμιν, καὶ Καμαρίναν. Id est: *Acragas*, urbs
 Sicilia; à præfluente amne dicta. At quidpe *Duris*, plerasque *Sicularum* urbium à fluminibus
 nomina accepisse; sit *Syracusas*, *Gelam*, *Himeram*, *Selinuntem*, *Phoenicuntem*, *Erycen*, *Camir-
 cum*, *Halicum*, *Thermum*, *Camarinam*. Hodie ὁ Σελινῶς *SELINVS* ille antiquorum
 amnis vulgari vocabulo vocatur *Madinni*. cuius fontes, v circiter millia passuum à
 mari, adeò uberes exoriuntur, ut statim convolvendis molis sufficiant. Vibii verba
 in Catalogo fluminum hæc sunt: *Selinus*, *Messaniorum*: à quo civitas *Selinus* dicta: quod
 apium ibi plurimum nascitur. Quatio paullo intricatior. non enim civitas ab apio, id
 est, ὅπου ἔσσειν, sed amnis primùm dictus fuit: ab hoc postea urbs idem nomen ac-
 cepit. Vox autem *Messaniorum* quid sibi heic velit, quum totius insulæ longitudine
 Messana urbs ab Selinunte flumine distita sit, nequaquam satis ad præsens dispicio.
 Fortè scriptum erat, *Sicanorum*. vel, *Megarensium*: quia Selinus erat colonia Mega-
 rensium ex Hyblâ; ut mox ostendam. Ab apio autem nomen accepisse primò am-
 nem; dein ab hoc urbem; ipsi olim testati sunt Selinuntii in nummis suis; qui apii
 folium inscriptum ferunt: quorum IIII refert Goltzius in Sicilia suâ. Iter ex An-
 tonino supra adduximus istud:

Ad Aquas

Ad fluvium Lanarium XXIII.

Mazaris X.

Lilybæum XII.

Hodie ab Aquis calidis sive à Sciaccâ opido ad Belicim usque amnem millia pas-
 suum numerantur circiter xx; atque inde III paullo amplius ad Madjunim flumen:
 hinc verò XI ad Mazaram. nec alius est inter *Belicim* & *Mazaram* fluvius, nisi qui
 opidum hoc prope accedit, vulgò *Fiume delle Arene* dictus. Certum igitur ex hisce
 signis sit, amnem istum, qui *Lanarius* vocatur in dicto itinere, esse eundem, qui aliis
Selinus. At unde illi novum hoc vocabulum à *lanâ*? Nihil sanè video, nisi corru-
 ptum hoc sit ab genuino *APRIARIVS*: quod eadem ratione ab *apio* deductum, ut
 Græcorum illud *Σελινῶς*, ὅπου ἔσσειν. Sic scilicet una ex Aegadibus insulis, ante
 Lilybæum sitis, Latinis dicebatur *Capraria* à capris, quæ Græcis erat ὄρος τῶν Αἰ-
 γῶν, *Aegusa*. Cæterum opidani ab Selinunte dicebantur *Σελινῶνται*, *SELINUN-
 TII*; & *Σελινῶσι*, *SELINVSII*. Illo Latini usi sunt; ut Plinius lib. III, cap. VIII.
 Stephani epitomator: *Σελινῶς*, πόλις Σικελίας, ὁρσενικῶς καὶ θηλικῶς λεγομένη. ὁ πόλις, *Σε-
 λινῶντα* καὶ *Σελινῶσι*. Id est: *Selinus*, urbs Sicilia; masculino pariter & feminino genere
 dicta. opidanus inde est *Selinuntius*, & *Selinusius*. Hoc tamen rarò reperitur. quam-
 quam Herodotus eo usus est. Ipsum equidem vocabulum *Σελινῶς*, & contractè
Σελινῶς, masculini necessariâ grammaticorum regulâ erat generis. quòd si tamen
 adjungeretur vox πόλις, dici poterat ἡ Σελινῶς πόλις. aliàs simpliciter usurpando
 urbis nomen, formandum erat ἡ Σελινῶσι. At in nummis huius civitatis antiquis
 semper per ω reperitur τῶν Σελινῶντων. Sed de nomine satis. De ortu ipsius urbis
 nunc dicendum. Marcianus Heraacleensis, in Orbis circuitu:

μεγαρεῖς Σελινῶντ' οἱ Γελῶι δ' ἔκτισαν

Ἀκράγαντα.

Id est:

Megareses Selinuntem, *Gelenses* verò condiderunt

Agrigentum.

Strabo, lib. VI: *Σελινῶντα* δ' ἔκτισαν οἱ ἀπὸ τῆς μεγαρεῖς. Id est: *Selinuntem* condiderunt
Megareses, huius insula incolæ. Nempe supra dictam Hyblam, inter *Syracusas* &
Leontinos, incolebant. Thucydides, lib. VI: Οἱ δὲ Μεγαρεῖς, οἱ Ἐλαῖοι κληθέντες, ἐπὶ τῶν
 ἕσπερον ἰκατὸν ἢ αὐτὸς οἰκίστην, Πάμμιλον πέμψαντες εἰς Σελινῶντα κτίσαι. Id est: *Megareses*, qui
Hybleses dicti sunt, c. annis post, quàm urbs eorum *Megara* condita fuit, *Selinuntem*, missò
 illuc Πάμμιλο, condiderunt. Hinc etiam eidem Thucydidi, lib. VII, *μεγαρεῖς* vocantur
Σελινῶνται, id est, *Selinuntii Megareses*. Καὶ ἔτι Μεγαρέων, inquit, Φυράδες ἢ πολλοὶ Με-
 γαρεῖσι Σελινῶνται ἔπειτα ἔφυγον ἐμάχοντο. Hoc est: Item *Megaresium* exsules, non multi
 numero, adversus *Megareses Selinuntios* arma propter calamitatem ferebant. Et Straboni
 etiam, lib. VIII, Ἐλαῖοι dicuntur *Μεγαρεῖς*, id est: *Hyblæi Megareses*. Ἄλλος δὲ, inquit,
Σελινῶς ποταμὸς ἐστίν, ὁ ὄρεσις τῶν Ἐλαίων *μεγαρεῶν*, ὅς ἀπέστην *Καρχηδόνιοι*. Hoc est: Est &
 alius

alvus Selinūs amnis apud Hyblaos Megarenseis; quos Carthaginenses sedibus suis expulerunt.
 Tempus, quo condita urbs fuit Selinūs, Diodorus quoque indicare voluit, dicto
 lib. xiiii; ubi obsessam ab Annibale, Carthaginensium duce, expugnatamque &
 direptam fuisse narrat dicto anno quarto Olympiadis xcii. Αὐτὴ μὲν οὖν ἡ πόλις ὡς τὸ
 κλισίως οἰκηθεῖσα χρόνον ἐτῶν Δισσακοντῶν ποσάραχοντα δύο, ἐάλω. Id est: *Hæc igitur urbs post-*
quam per annos cccxlii, ex quo primū condita, habitata fuit, tandem capta est. His
 cccxlii annis illos c, quos Thucydides inter Megarorum & Selinūntis initia po-
 nit, si addas, annus primordii Megarorum erit idem, qui secundus Olympiadis vii.
 At hoc ab Thucydidis longè diversum est computatione. ex qua simulque ex aliis
 10 auctoribus suprā demonstratum est, primos Græcos in Siciliam deduxisse colonias
 anno primo Olympiadis xi: circaque idem tempus conditam fuisse urbem Mega-
 ra, quæ ante Hybla dicta. Proinde scripsisse ipsum Diodorum τρεῖς ἀρχαὶ δύο, id est,
 xxxii, omnino ego censeo. Condita igitur fuit Selinūs anno primo Olympiadis
 xxxv; ante natum Christum anno 10cxl. Iam Olympiade l, id est, annis lx post-
 quam condita fuit urbs, cum Aegestanis, finitimis suis, inter primas Siciliæ civitates
 potentibus, bella gessisse Selinuntios, auctor est idem Diodorus lib. v. Sed civita-
 tem fuisse florentissimam, crebraque cum dictis Aegestanis habuisse bella, ex præ-
 dicto Diodori lib. xiiii & item Thucydidis lib. vi est discere. Ab alterâ parte ha-
 buit finitimos Agrigentinos. ad quos, Diodorus dicto lib. xiiii tradit, 11c10 & 10c
 20 falvos evasisse, quum urbs eorum ab Annibale expugnaretur. Eodem autem anno
 iterum habitari cæpit. ita namque in eodem Dioclis magistratu scribit Diodorus
 postea: Ο' δ' Ἐρμοκράτης κατέλαβεν τὴν Σελινῶντα, καὶ τῆς πόλεως μέρη ἐπέλασε, καὶ
 πάντας ἔθεν κατεκάλει τὰς Δισσακοντῶν τῶν Σελινωνίων. Id est: *Hermocrates Selinuntem oc-*
cupat: & parte urbis communitâ, Selinuntios, excidio superstites, undique convocat. Hi
 mox, undecimo anno post, inter florentissimas Siciliæ civitates iterum connume-
 rantur. ita namque in Lysiadis magistratu idem Diodorus lib. xx, de Dionysio con-
 tra Carthaginensibus bellum movente: κατὰ δὲ τὴν ὁδοπορίαν αἰεὶ παρελάμβανε τὰς ἐκ
 τῶν Ἐλλωίδων πόλεων, πανδημεὶ καθοπλίζων. καὶ πρῶτος μὲν Καμαριναίους παρελάβεν, εἶτα Γε-
 λῶνας & Ἀκρηζαίνους· μετ' ἑστὶν Ἰμεραίων μετεπέμψατο, κατοικῶντας ἐπὶ ἡμέτερον μέρος τῆς Σικελίας,
 30 Σελινωνίων τε ἐς παράδομα πρὸς ἀγέμερος, παρεστῆθη πρὸς τὴν μάχην μετ' αὐτοῖς τῆς δυνάμεως. Hoc
 est: *Per totum igitur iter Græcarum sibi urbium auxilia passim adjungit, omnem multitudi-*
nem ad arma concitans. Primos Camarinensibus adsumit. inde Gelensibus & Agrigentinos. etiam
Himerensibus, alteram Siciliae partem incolentibus, accersit. inque transitu Selinuntius ad belli so-
cietatem adductus, omnes tandem copias Motye admovent. Sed annis cxli postquam Her-
 mocrate auctore denuo habitari cæpit, ab iisdem Carthaginensibus rursus cir-
 cumfessâ fuit Selinūs, P. Sempronio Sopho, Ap. Claudio Crasso Romæ Coss. id
 est, anno ante natum Iesum cclxviii. Eclogæ ex Diodori lib. xxiiii: Ἄνων, ὁ Ἀννίβης,
 εἰς Σικελίαν ἐλθὼν, καὶ τὰς δυνάμεις ἀθροίσας εἰς τὸ Λιλυβαῖον, προσῆλθε μέγχα Σελινῶντα, καὶ
 τὴν πύλιν στρατὸν ἀπέλιπε πλεονῶν τῆς πόλεως παρεμβεβληκίαν. Hoc est: *Hanno, Anniba-*
 40 *lis filius, ut in Siciliam venit, contrâctis ad Lilybæum copiis, usque ad Selinuntem processit:*
terrestremque exercitum prope urbem positus castris reliquit. Rectè interpres vitiatam vo-
 cem Σελινῶντα in Σελινῶντα restituendam censuit. id enim satis arguebat Lilybæi
 nomen. sed & sequentis libri ecloga ita habet: τὴν δὲ Σελινωνίων πόλιν Καρχηδόνιοι κα-
 τέσκαψαντες, μετέκισαν εἰς τὸ Λιλυβαῖον. id est: *Selinuntiorum urbis, à se everse, civis Lily-*
bæum transtulerunt Carthaginenses. Instauratam rursus atque inhabitatam post hanc
 everisionem fuisse, nusquam reperio. Strabo de eadem suo tempore ita loquitur lib.
 vi: Οὔτε γὰρ Ἰμέραν εἰς Γωιοικημῶν ἴσθμῳ, οὔτε Γέλαν, εἶτε Σελινῶντα. hoc est: *Neque enim*
hodie incolî scimus Himeram, neque Gelam, neque Selinuntem.

Caterum inter Selinūntis ruinas & prædictum amnem, cui vulgare vocabulum
 50 est *Bellici*, stagnum est marinum, *Ialici* vulgò dictum, æstivis diebus maximè pestife-
 rum. De hoc illa intelligenda sunt Diogenis Laërtii, lib. viii, in vitâ Empedoclis:
 τὸς δὲ Σελινωνίοις ἐμπεσοῦντα λοιμὴν Δία τὰς δύο ἑσθικημῶν ποταμῶν δυσηδίας, ὥστε καὶ αὐ-
 τὸς φθείρατο & τὰς γυναικῶν δυσηδίας, ἐπινοῶν τὴν Ἐμπεδοκλία, ἑ δύο ἰναὶ ποταμοὶ τῶν σὺν-
 εγγῶν ἐπαγαγεῖν ἰδίους δαπάναις· καὶ καμίζαντα γλυκῆναι τὰ ῥέματα. οὕτω δὲ λήξαντα τὸ
 λοιμὴν, καὶ τῶν Σελινωνίων δωχεμῶν ποτὶ τὸ ῥέμα τῶν ποταμῶν, ἐπιφαινώσαι τὴν Ἐμπεδοκλία τὰς
 δὲ ἐξαιασάντας πρὸς αὐτῶν καὶ πρὸς ἀλλήλων κατὰ πρὸς ἑαυτῶν. Hoc est: *Quum Selinuntios ex ad-*
iacentis fluvii favore pestis invasisset; adeo, ut & ipsi interirent & uxores par tu periclitarentur;
excogitasse

excogitasse Empedoclem aiunt, qua ratione duos quosdam ex conterminis amnis proprio sumtu in flumen illud immitteret: ut ex commixtione eâ aqua dulcescerent. Sedatâ autem peste, Selinuntius, apud flumen epulantibus, adparuisse Empedoclem, illos, eo conspecto, adsurrexisse ei, divinosque honores veluti deo detulisse. Recte quidem, fallam fuisse aquam, heic innuit Diogenes. eo verò imperitum se horum locorum prodidit, quòd non λιμνω, id est, stagnum, sed ποταμὸν, id est, fluvium esse dixit. sed hoc etiam, quòd duos istos amneis, in stagnum ab Empedocle immisos, suis nominibus non indicavit. quorum alter erat supradictus Selinûs, alter Belicis. Apud Lycophronem in Alexandrâ hæc leguntur:

Ἡ ζει δὲ πύρε γυμνάδας κακοζένας
Παλλης κενίσερος, ἐν π Καλωπὶς πικροῖ
Ἀ ληνία, κρείσσαι λογγύρεσ μυχῶν,
Ἀ ρπης κρόνε πῆδημα, Κορχείας θ' ὕδαρ
Κάμψας, Γονῶσων τ' ἠδὲ Σικωνῶν πλάκας.

Id est:

Adibit deinde tauri gymnasticas inhospitas
Lucta palestras; quem Colotis genuit
Alentia, regina recessuum Longuri;
Falcis Saturnia saltum, & aquam Conchæe
Ambiens, Gonusamq; & arva Sicanorum.

Ad hæc ita commentator poetæ Tzetzes: Παροδηροῦται δὲ ὁ μελέα⊙ καὶ πρὸ τῆς Σικελίας, ὅπου αἱ παλαιῆσαι Ἐρυξ⊙, Ἐξενόκτιος, Ἐψὲ Ἀφροδίτης καὶ Πασιδῶν⊙. ἀφ' ἧ καὶ ὁ τόπος Ἐρυξ ἐκλήθη. Ἀρπη, ἢ τὸ Δρέπανον, καὶ ἡ Φαιακία Κέρκυρα καὶ ἡ Σικελία λέγεται. Λογγύρε⊙, λίμνη Σικελίας. Γονῶσαι λίμνη Σικελίας. Hoc est: Menelaus etiam in Siciliam perveniet: ubi palestræ sunt Erycis, hospitum interfectoris, Veneris & Bute filii: à quo & locus appellatus est Eryx. Harpe, sive Drepanum, [id est, falx] cum Phaacia Corcyra, tum Sicilia vocatur. Longurus, stagnum Sicilia. Non de ipsâ universâ insulâ Siciliâ heic loqui poetam, sed occidentali eius parte, quæ Sicania fuit posterior, & in qua Drepanum opidum, vulgò nunc Trápani dictum, patet ex commemoratione præfati Drepani & Erycis montis, qui Drepano imminet. In hac igitur etiam Sicania posteriore haud dubiè fuere & λογγύρεσ μυχοί, & Κορχείας ὕδαρ, & Γονῶσαι λίμνη. De Longuri recessibus, item de Conchæe aquâ post suo loco dicitur. ἠδὲ Γονῶσαι λίμνη, id est, GONVSA stagnum nullum aliud esse potest, quàm quod supra inter Selinuntem ac Belicem amneis exposuimus. universæ autem Sicanie posterioris fuisse regem Erycem, sequenti capite ostendam.

Porro apud Virgilium, Aeneid. lib. III, ita Aeneas de suâ ad Siciliam navigatione narrat:

Aræus inde Acragas ostentat maxima longè
Mænia; magnanimum quondam generator equorum.
Teque datus linquo ventis palmosa Selinûs;
Et vada dura lego saxis Lilybeia cæcis.

Hinc Virgilii fidus imitator Silius, lib. XIII:

— Palmis quoque onusta Selinûs.

Ad Virgilii locum ita Servius: Selinûs, civitas est juxta Lilybæum; abundans palmis, quibus vescuntur, & apio. σίλινον enim apium dicitur. Et Pompon. Sabinus: Palmosa dicta à copîâ palmarum. Hodieque palmas silvestreis ager eius producit insignis.

Sed locis notioribus hætenus indicatis, tempus nunc fuerit, obscuriora etiam & dispectu difficiliora explicare. Ptolemæus: Ἡράκλεια, Ἴσβύρεσ ποταμῶν ἐκβολαί, Σερασία ποταμῶν ἐκβολαί, Πυλία, μαζάρεσ ποταμῶν ἐκβολαί, Σελινῶντι⊙ ποταμῶν ἐκβολαί, Ἀκίθιου ποταμῶν ἐκβολαί, διδοῦσαι πόλις ἄκρα. Id est: Heraclea, Iſburi amnis ostium, Soffis amnis ostium, Pintia, Mazara fluvii ostium, Selinuntis: fluminis ostium, Acithii amnis ostium, Lilybæum opidum & promontorium. Plinius lib. III, cap. VIII: Agrigentum, Therma colonia, amnes Atys & Physa, Selinûs opidum; Lilybæum ab eo promontorium. Flumina inter Agrigentum & Lilybæum omni numero sunt x. quorum hæc sunt suo genuino ordine nomina: Fiume delle Canne, Platani, Macasòli, Fiume di Calta Bellotta, Carabi, Belici, Madiuni, Fiume delle Avene, Fiume di Mazàra, Fiume di Marsalla. Ex his, Fiume delle Canne est antiquorum Camicus; Platani, Halycus; Macasòli, Alba; Madiuni, Selinûs; Fiume di Ma-

zàra,

ζάρα, Mazara. Restant igitur adhuc v illa alia. quorum equidem numero responderent illi v amnes, partim à Ptolemæo, partim à Plinio memorati; *Isburus*, *Sossius*, *Acithius*, *Atys*, & *Hypsa*: nisi Flumen arenarum antiquorum esset alter *Ἀλκός ποταμός*, *HALYCVS fluvius*: id est, si Latinè interpreteris, *Salsus*. unde *HALYCVS* etiam nunc superiore sui parte vocatur *Salèmi*: eodemque nomine opidum fontibus eius adpositum. quod olim etiam commune fluvii vocabulum habuit *Halycus*, sive *Halycia*: ut latius postea in mediterraneorum explicatione docebitur. hoc unum è Stephani epitomatore heic citasse sufficiet. *Ἀκράγας, πόλις Σικελίας, ὑπὸ ποταμῷ Ἀκράγειον*. Φησὶ γὰρ Δέξιππος, ὅτι αἱ πόλεις τῆς Σικελικῆς πόλεως ἐκ τῶν ποταμῶν ὀνομαζομένης. *Συρακῶν, Γέλαν, Ἰμέραν, Σελινῦντα, Ἐφεικῆντα, Ἐρρυλλῶ, ἘΚάρικον, Ἀλκόν π, καὶ Θεομόν, καὶ Κάμαραν*. Id est: *Acragas, urbs Sicilia: a præfluente amne dicta. At quidpe Duris, plerasque Sicularum urbium à fluminibus esse denominatas: ut Syracusas, Gelam, Himeram, Selinuntem, Phenicuntem, Erycen, Camicum, Halycum, Thermum, Camarinam.* Quum igitur quatuor tantum ex præscriptis fluviiis reliqui sint, apud alterutrum prædictorum geographorum errorem esse, certum est. Et quia frequentior errare solet Ptolemæus, quàm Plinius: quod sæpius jam antea adnotavimus: heic quoque errasse illum dicerem, nisi facilius Plinius errare potuisse videretur. Quidpe, uti quatuor dumtaxat habeamus fluvios, qui soli esse possunt; *Atys* Plinii & *Ἀκίθι* Stephani *Acithius* Ptolemæi unus-idemque habendus est: ita, uti alterutrum vocabulum vitiatum esse putemus. Ac sanè haud dubito, quin Plinii *Atys*, quo nomine aliàs deus antiquis mortalibus fuit celebratissimus, adulterino sit vocabulo, pro genuino atque germano *Acithis*: unde Ptolemæo genitivus fuit *Ἐκίθιος ποταμός*. Plinio *Atys* & *Hypsa* ponuntur inter Thermas & Selinuntem. hodiè inter Sciaccam & Selinuntis ruinas duo soli sunt prædicti *Carabis* & *Belicis*. unde patet, hunc esse *Hypsam*: de quo mox plura dicam. Ptolemæo verò inter Heracleam & Selinuntem sunt *Isburus* & *Sossius*. ex quibus *ISBURVS* nullus alius esse potest, quàm qui solus reliquus, prædictus amnis, vulgò *Fiume di Calta Bellotta* vocatur. Apud Stephani epitomatores ita scriptum est: *Κόσσυρος, ἡσὸς κατὰ Σελινῦντα, καὶ Σικελίας ποταμός, καὶ πόλις ὀμωνύμου, καὶ λιμένος ἡσὸς Κοσσυρα. τὸ ἰδιόκων τῆς πρώτης Κοσσυρα, καὶ ἀπὸ τῆς Κοσσυρακῆς, ἢ Κοσσυριῆς. τῆς δὲ ἀφ' ἧς Κοσσυριῆς*. Id est: *Cosyrus, in insula regione Selinuntis, & Siciliae fluvius & urbs cognominis. & Africa insula Cosyra. Gentilitium prioris est Cosyrius: & possessivum, Cosyriacus & C. syrinus: alterius autem Cosyraus. Sanè vere est, ne miram heic atque stupendam Chimæram, si non ipse grammaticus Stephanus, saltem epitomator eius composuerit. Ecqua enim heic Selinuntis regione erit insula Cosyrus? ecquod flumen simul & opidum Cosyrum; quum omnia in Selinuntio agro jam aliis antiquis vocabulis occupata sint flumina. Certè, nisi COSYRVS iste fluvius idem sit habendus, qui Ptolemæo fortè corrupto vocabulo fuerit *Isburus*, deliramenta malè sani cerebri protulisse epitomatores, credendum est. Scopuli equidem contra Selinuntii litoris promontorium, quod vulgò incolis vocatur *Capo di Granitoli*, projecti sunt tres parvi. at flumen heic nullum est, quod ob vicinitatem idem cum uno dictorum scopulorum nomen habere potuerit. Ille verò Ptolemæi *Isburus*, vulgò nunc *Fiume di Calta Bellotta* dictus, quomodo à scopulo tam longè disito, & intercedentibus tribus aliis amnibus, cognomen trahere potuit? Errorem hunc tam immanem sic corrigere tentabam: *Κόσσυρος, Σικελίας ποταμός, καὶ λιμένος ἡσὸς κατὰ Σελινῦντα, καὶ πόλις ὀμωνύμος*. id est: *Cosyrus, Siciliae fluvius, & insula Africa Cosyra, è regione Selinuntis; & opidum eodem nomine*. apud Ptolemæum quidpe ad Africam recensetur *Κόσσυρος, ἡσὸς καὶ πόλις*: id est: *Cosyra insula & opidum*. & apud Plinium, lib. v, cap. vii, *Cosyra cum opido*. quæ insula vulgò nunc vocatur *Pantalarea*: ita, uti *Cosyrus* fluvius esset ille Ptolemæi *Isburus*. At quorsum aut unde tunc illa duo diversa quasi duum diversorum opidorum gentilia? Certè, quocumque modo dicta verba verses, numquam errorem grammatici epitomatoris, variis mirisque erroribus advetissimi, fatis discuties. Porrò Ptolemæus quia & aliàs per omnem insulam sæpè ordinem genuinum turbavit atque confudit, & in proximè scriptis etiam verbis Mazaram flumen Selinuntii præposuit; nihil jam mirum fuerit, si *Acithin* etiam perperam & imperitè Lilybæo propius admovisse dicatur. Potior igitur heic sit Plinii auctoritas. ex cuius sententia *Atys* sive *ACITHIS* erit prædictus amnis *Carabis*. *SOSSIVS* verò erit is, qui prope*

Lilybæum promontorium vulgò nunc vocatur *Fiume di Marsalla*; ab opido *Marsalla*; quod antiquum est illud Lilybæum opidum.

HYPŒA
amnis.

INVCVM
opidum: quod
forte & PIN-
TIA.

Ὁ Ἵψας ποταμὸς, HYPŒA amnis, vulgò nunc *Belici* dictus, quia omnium Selinuntii agri erat maximus, ut qui supra Corilionem opidum in finibus Panormitanorum exoritur; Selinuntii numen eius, speciosi pueri formâ expressum, numismatibus suis insculperunt, cum hisce literis ΤΨΑΣ. quorum nummorum duos refert Goltzius in Sicilia sua. Apud Vibium in Catalogo fluminum hæc leguntur: *Hypsa: secundum Irecon urbem Hispanie decurrit, gratam Herculi.* Certè neque *Hypsa* in Hispaniâ flumen neque *Irecon* opidum ullum fuit. quapropter ego corrupta ista vocabula sic corrigo: *Hypsa; secundum Inycon urbem Sicaniæ decurrit.* Quidæ Inycon Cocali fuisse Sicanorum regis regiam alii tradidere antiqui scriptores. Pausanias in Achaicis: *Καταγνωθεὶς δὲ ὁ Δαίδαλος ἀδικεῖν ὑπὸ τῷ Μίνω, καὶ ἐς δεσμοτήριον ἔμεινεν ἐν τῷ περὶ ἱμβλίθαις, ἐκδιδράσκει πρὸς Κρήτης, καὶ ἐς Ἴνυκον Σικανῶν πόλιν ἀφικνέσθαι πρὸς Κώκαλον, καὶ πλέμει παρέσχε τοῖς Σικελῶσι αἴλιον πρὸς τὰς Κρήτας, ὅτι ἐξαυτῶν Μίνω μὴ πρὸδοιτο αὐτὸν ὁ Κώκαλος.* Id est: *A Minoë capitalis fraudis damnatus Dædalus, & è vinculis cum filio elapsus, Inycon, Sicanorum opidum, ad Cocalum evasit. & ea fuit Sicilia cum Minoë bellandi causa; quod, poscente Minoc Dædalum sibi dedit, Cocalus recusasset.* Hinc Stephani epitomator: *Κάμικος, πόλις Σικελίας, ἐν ἡ Κώκαλος ἤρχεν, ὁ Δαίδαλος [ξενόδοχος.] Χάραξ δὲ Ἴνυκον πύργου Φησίν.* Id est: *Camicus, urbs Sicilia; in qua Cocalus imperavit, Dædali hospes. At Charax hanc Inycon fuisse tradit.* Non unum eundemque esse voluit Charax locum Inycon & Camicum: sed, quum alii Camicum fuisse regiam Cocali adfirmarent, ipse è diverso Inycon sedem eius fuisse tradidit. Idem Stephani epitomator alibi: *Ἴνυκον, πόλις Σικελίας. Ἡρόδοτος δὲ Ἴνυκτος αὐτῷ Φησίν, ὑπὸ τῷ Ἴνυξ. ἢ τῷ Ἴνυκτίνῳ οἶνῳ. ἰδίῳ γὰρ ὁ τύπος τῶν Σικελῶν. Ἴνυκτίνῳ οἶνῳ δὲ.* Hoc est: *Inyctum, urbs Sicilia. Herodotus autem eam Inyctos dixit ab Inyx. à quo Inyctinum vinum. propria namque hæc est Siculorum formatio. Inyctinus igitur debet esse gentilium.* Paulo aliter apud Hesyehium. *Ἴνυκτίνῳ οἶνῳ, ὑπὸ Ἴνυκτίνῳ τῆς Σικελίας. ἐστὶ δὲ πλίχθιον εὐνοιον.* Omnino, heic scriptum fuit: *Ἴνυκτίνῳ οἶνῳ, ὑπὸ Ἴνυκτίνῳ τῆς Σικελίας.* Sensus autem omnium verborum hic est: *Inyctinum vinum, ab Inyco Sicilia: quod opidulum est agro vini ferace.* Apud Stephani igitur etiam epitomatores ita legendum statuo: *Ἴνυκον, πόλις Σικελίας. Ἡρόδοτος δὲ Ἴνυχα αὐτῷ Φησίν, ὑπὸ τῷ Ἴνυξ. ἢ τῷ Ἴνυκτίνῳ οἶνῳ. ἰδίῳ γὰρ ὁ τύπος τῶν Σικελῶν. Ἴνυκτίνῳ οἶνῳ δὲ.* Hoc est: *Inycon, urbs Sicilia. Herodotus autem hanc vocat Inychem, ab Inyx. unde vinum Inychinum. nam peculiaris hæc est Siculorum formatio. Inyctinus igitur debet esse gentilium.* Τὸ Ἴνυκον igitur INVCVM, & ἡ Ἴνυξ INYX dicta fuit hæc Sicanorum urbs, Cocali regia. Apud Herodotum, lib. VI, utraque formatio legitur: primum ἐς Ἴνυκον: paullo post, ἐκ τῆς Ἴνυχα. Variasse ipsum ita auctorem, vix crediderim: magisque suspicor, scriptum fuisse ab eo ἐς Ἴνυχα, ab recto casu Ἴνυξ: quem Stephanus citavit. Vinum autem nobile est hodiè ad Partanum opidum; quod duo passuum millia à dextrâ Hypsâ sive Belicis ripâ abest. Ipsum tamen *Inycon* opidum in lævâ ripâ & prope mare fuisse censeo; ob vicinitatem Selinuntis ab dextrâ ripâ. Id opidum quando interierit, planè incertum est. Ptolemæo inter Iſburum & Selinuntem fluvios est *Πηλὶα ΠΙΝΤΙΑ* urbs. Eo vocabulo postea Inycon adpellatum fuerit, an verò Ptolemæus voluerit *Aquas* suprâ dictas, Græco vocabulo Ἰδαπὰ hocque postea corruptum sit, ut multa alia in unâ eius Sicilia, haud temerè dixerim. Atque hæctenus litus insulæ austri-
num omne descriptum est.

FINIS LIBRI PRIMI.

PHILIPPI